

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ ความร่วมมือในการรับประทานยาต้านไวรัสและอาการไม่พึงประสงค์
ของผู้ป่วยเอดส์ โรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์

ผู้เขียน

นายเสนอ เพชรพ่วง

ปริญญา

สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต

คณะกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

รศ. ร.อ. ดร. น.พ. ชัยนัคร์ธร ปทุมานนท์

ประธานกรรมการ

อ. พ.ญ. พัชรี ชันติพงษ์

กรรมการ

รศ. ชไมพร ทวีศรี

กรรมการ

อ. น.พ. เกรียงไกร ศรีธนวิญชัย

กรรมการ

บทคัดย่อ

ความเป็นมา: ยาต้านไวรัสเอดส์ แตกต่างจากยารักษาโรคทั่วไป เนื่องจากต้อง
รับประทานตามเวลาอย่างเคร่งครัดตลอดชีวิต และมีอาการไม่พึงประสงค์มากกว่า ปัญหาและ
อุปสรรคในชีวิตประจำวันทำให้ผู้ป่วยไม่สามารถปรับเข้ากับการรักษาด้วยยาต้านไวรัสได้อย่าง
เหมาะสม การรับประทานยาไม่สม่ำเสมอ อาจส่งผลต่อประสิทธิภาพของการรักษาได้

วัตถุประสงค์: 1. เพื่อศึกษาความร่วมมือในการรับประทานยาต้านไวรัส ของผู้ป่วยเอดส์ 2. เพื่อ
ศึกษาอาการไม่พึงประสงค์ จากการรับประทานยาต้านไวรัส ของผู้ป่วยเอดส์ 3. เพื่อศึกษาปัญหา
และอุปสรรคของการรับประทานยาต้านไวรัส **รูปแบบการศึกษา:** การศึกษาเชิงพรรณนา สถานที่

ศึกษา: โรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์ **วิธีการศึกษา:** ศึกษากลุ่มตัวอย่างจากผู้ป่วยที่มารับยา
ต้านไวรัสนาน 12 เดือนขึ้นไป จำนวน 126 ราย โดยการสัมภาษณ์เมื่อผู้ป่วยมารับยาในเดือน
กุมภาพันธ์ ถึง มีนาคม 2548 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา

ผลการศึกษา: กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิง ร้อยละ 62.7 เพศชาย ร้อยละ 37.3 อายุเฉลี่ย
36.4 ปี ก่อนเข้ารับการรักษาด้วยยาต้านไวรัสกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 16.7 เป็นผู้ป่วยเอดส์ และ ร้อยละ
83.3 เป็นผู้ติดเชื้อมีอาการ ร้อยละ 51.6 รับประทานยาไม่ตรงเวลา ซึ่งร้อยละ 40.0 ของผู้ที่

รับประทานยาไม่ตรงเวลาเกินครึ่งชั่วโมง ให้เหตุผลว่า งานยุ่ง ไม่มีเวลาดูตัวไปด้วย ลืมเวลา ดื่นสาย และเมาสุรา ใน 1 เดือนที่ผ่านมา ร้อยละ 7.1 ลืมรับประทานยา ร้อยละ 2.4 ไม่มาตามนัด เนื่องจากทำงานนอกจังหวัดเชียงราย พบอาการไม่พึงประสงค์ ร้อยละ 36.5 ได้แก่ เวียนศีรษะ คลื่นไส้ อาเจียน ผื่นคัน ไขมันย่ำที่ และอ่อนเพลีย

สรุปและข้อเสนอแนะ: ความร่วมมือในการรับประทานยาต้านไวรัสในการศึกษานี้ค่อนข้างสูง มีเพียงร้อยละ 7.1 เท่านั้น ที่ลืมรับประทานยาในเดือนที่ผ่านมา อาการไม่พึงประสงค์สามารถพบได้จากการศึกษานี้ แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับ ความร่วมมือในการรับประทานยาต้านไวรัส แม้ว่าจะมีระบบการเตรียมความพร้อมผู้ป่วยก่อนการรับประทานยา ปัญหาที่ทำให้เกิดความไม่ร่วมมือ ยังมีรายงานตลอดมา ทีมสุขภาพสามารถช่วยผู้ป่วยในการแก้ไขปัญหาที่มีผลต่อการรักษาและร่วมพัฒนากลยุทธ์ต่าง ๆ ในการแก้ปัญหาดังกล่าว

คำสำคัญ: ยาต้านไวรัส ความร่วมมือ อาการไม่พึงประสงค์

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

Independent Study Title Antiretroviral Therapy Compliance and Adverse Effects Among
AIDS Patients, Chiang Rai Regional Hospital

Author Mr. Saner Phetpoang

Degree Master of Public Health

Independent Study Advisory Committee

Assoc. Prof. Capt. Jayanton Patumanond, M.D., M.P.H., D.Sc. Chairperson

Lect. Pacharee Kantipong, M.D. Member

Assoc. Prof. Chamaiporn Tawichasri, M.Sc. Member

Lect. Kriengkrai Srithanaviboonchai, M.D. Member

ABSTRACT

Background: Antiretroviral (ARV) therapy differs from other treatments by strict regular schedule of treatment and more common adverse effects. Patient's problems and difficult daily lifestyles cause improper adjustment to ARV therapy. Poor patient compliance may affect treatment efficacy. **Objectives:** 1. To evaluate patient's compliance with ARV; 2. To describe adverse effects reported by patients taking ARV; 3. To evaluate patient's problem in taking ARV.

Study Design: Descriptive study. **Setting:** Chiang Rai Regional Hospital. **Method:** Study subjects were 126 HIV-infected patients who had taken ARV for at least 12 months. Data were collected by direct interview during February to March 2005. Data were analyzed by descriptive statistics.

Results: Study sample were 62.7% female and 37.3% male, mean age of 36.4 years. Prior to enrollment to the project, 16.7% were AIDS patients and 83.3% were symptomatic HIV. Delayed medication was reported in 51.6%, among these, 40.0 % took their medication longer than 30 minutes beyond schedule. The reasons for delayed medication schedule were

overwhelming with work, ARV unavailable at time, unawareness of time, waking up late, and being drunk. In the previous month 7.1% missed their medication schedule at least once. Missing follow-up visit was reported in 2.4%, due to work-related traveling out of Chiang Rai. Adverse effects were reported in 36.5%, they were dizziness, nausea, rash with itching, lipodystrophy and fatigue.

Conclusions and Suggestions: Compliance in this population was remarkably high, with only 7.1% missing ARV doses in the previous month. Adverse effects were relatively common, but were not found to be associated with compliance. Even with a good system to prepare patients for ARV therapy, there are continuing difficulties to compliance, and health care providers can assist patients by continuing to assess these problems throughout therapy and jointly developing strategies to address them.

Key words: Antiretroviral (ARV), Compliance, Adverse Effects